Ötödik évfolyam. 20. szám. Székely-Udvarhely, 1899. május 14.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egészévre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdij külön 60 fillér. Nyilttér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület közgyüléséből.

— Elnöki megnyitó beszéd. —

Tekintetes közgyülés! Udvarhelymegyei gazdasági egyletünk rég multjáról nem emlékezem meg; az sem birálatomnak, sem jelentésemnek tárgyát nem képezi, nem képezheti. Csupán annyit emlitek meg, hogy a vagyoni dolgokat a nagyméltóságu földmivelési miniszter ur megbizottja Lekky István miniszteri titkár rendezve adta át, de a leltár — ugy a gépek, mint könyvek és folyóiratok rendezést vártak.

Vagyonunk ugyan csekély, a miről meggyőzödést szerezhetnek ugy a mult közgyülés jegyzökönyvéből, mint a pénztárnok ez alkalommal előterjesztett és felülvizsgált számadásából.

Törekvésem nekem, törekvése a tisztviselői karnak és választmánynak, hogy vagyoni dolgokban lehetőleg erősek és függetlenek legyünk. Eltérve az eddigi gyakorlattól, a jövedelmet fokozva, abból bizonyos mennyiséget tökésitünk, hogy legalább utódaink sikeresebb lépéseket tehessenek.

Ez idö szerint vagyon hiánya és az idő rövidsége folytán nagy eredményeket nem mutathatunk fel, de becsületes törekvésünk, ügybuzgóságunk mellett tanuskodik választmányi jegyzökönyvünk, melyből bárki meggyözödhetik, hogy sok alapvető intézkedésre terjeszkedett ki a tisztviselői kar és választmány figyelme.

Folyó esztendőben érkezett összesen 60 drb, melyből valamennyi elintézést nyert. Választmány elé került 37 drb, ezek havonként egyszer tartott választmányi ülésben elintézést nyertek. Nem mulaszthatom el nehány fontosabb ügy felemlitését, nem csupán azért, hogy szabályaink értelmében az ellenörzés meglehessen, hanem azért is, hogy meggyőződést szerezzenek több nagy horderejü és az egylet jövőjére kiható fontosabb intézkedésekről.

Ezeket nem időrendi sorba, hanem a könnyebb áttekintés céljából az együvé tartozás szerint sorolom fel. Választmány feladata volt mindenekelött a tagok névsorának megállapitása. Tag az első összeállitás alkalmával alapitó volt 92, rendes tag 24. Nagyobb akcziót a tagok gyüjtése végett nem fejtettünk ki azon indokból, mert az ujonan összeállitott szabályrendeletben a tagokra vonatkozólag lényeges eltérések vannak és ennek jogeröre emelkedését kell bevárjuk.

Az elmult négy hónapban jelentkeztek tagokul: gróf Lázár Ádám, dr Demeter Lörincz, dr Válentsik Ferencz, Hlatky Miklós, Daniel Károly, Fancsali Dénes, Simó János (bogárfalvi), Daniel Elek, Betegh Pál, Simó János (szombatfalvi), dr Soó Rezsö, Lányi Imre, Gyarmati Lajos és Simó Lajos, kiket a választmány az alapszabályok szem előtt tartásával a tagok sorába felvett.

A közgyülés a választmány kötelességévé tette az alapszabálytervezet készitését. A választmány eleget is tett az intézkedésnek olyformán, hogy kebeléből kiküldötte dr Török Albert, Szabó István vál. tagokat és dr Gyarmathy Dezsö titkárt, kik az alapszabályt kidolgozva, a választmány által elfogadott alakban elö is terjesztették. Radikális, de üdvös módositások vannak ez uj alapszabálytervezetben, ajánlom figyelmökbe és elfogadásra. Nem mulaszthatom el különösen azon rész üdvös voltát felemliteni, mely a tagok felvételére vonatkozik, mert jogerösség esetén a szegényebb módu, de törekvö gazdák is a tagok sorába léphetnek, minden kedvezményben részesülnek és kötelezettségük egy-egy évre terjed csupán. Lendületet ad az egylet fejlődésének és élénkségének a tervezet azon intzékedése is, hogy az egylet javát és a gazdaság haladását elősegitő tanitók „levelező tagok" czimen ingyenes tagoknak felvétetnek.

A fejlődés és az egylet iránti érdeklődés felkeltésére nem kis befolyással lesz Betegh Pál nyomdatulajdonosnak, a „Székly-Udvarhely" czimü lap szerkesztőjének azon valóban nemes ajánlata, hogy az egylet minden határozatát lapjában közzéteszi, a lapot az egylet tagjainak évenként 3 frtért adja és hirdetéseiket 20 százalék engedménynyel közli.

A választmány határozatai, illetve tárgysorozata között láthatni a nagyméltóságu földmivelési miniszter ur több üdvös intézkedését, miyenek: 1. A szesz kedvezményes vásárlása. 2. Két legjobb cselédnek 25—25 frt jutalomban való részeltetése, mit azonban a választmány öt egyenlő részben kér kiosztatni. 3. Egy mintagazdaság felállitása, mely ügyben a titkár a választmány felhatalmazása folytán a kormány megbizottjával Gáspár József székely földmives-iskolai igazgatóval egyetértve ugy járt el, hogy a föszolgabirák által ajánlott gazdák gazdaságát megtekintve, mintagazdának mint legalkalmasabbat ujszékelyi Gyarmati Lajost ajánlotta. A választmány ezzel kapcsolatosan felirat intézését határozta, hogy megyénkben több mintagazdaság állittassék fel. 4. Nagy befolyásu intézkedése a miniszter urnak az is, hogy Segesvár központtal egy országos jellegü tejszövetkezet lesz felállitva. Választmányunk e részben is a szükséges lépéseket megtette, sikerült is 873 részvényt összeszerezni, valószinü, hogy népünk ez intézkedés hatalmas előnyeit megértve, a jelentkezök száma az 1500-at meg fogja haladni.

Fel kell emlitsem szerény viszonyaink közt mint kedvezö eseményt azt is, hogy boldog emlékü Raffay Károly 300 frtos hagyománya és ennek 114 frt kamatjának kifizetése kilátásba helyeztetett és a közel napokba kézhez is kapjuk.

Választmány határozata folytán a gazdaközönségre nagy előny hárul az által, hogy a koczák miskárolására szakegyénekkel lép szerződésre, kik kötelesek lesznek határozott dijért községenként végezni.

A gazdák fejlesztése szempontjából népies irányu könyvek hozatalát és kiosztását határozta el; de elhatározta azt is, hogy a mezőhegyesi, fogarasi és algyógyi állami gazdaságok megtekintésére a kormánynál kedvezményt eszközöl ki.

Nem lényegtelen az sem, hogy választmányunk munkatervet állapitott meg, melyek több és kitartó munkáját követelik meg, Ez évre csupán egy csekélyebb szabásu kiállitás rendezését javasoljuk, mely állat — nehány meghatározott ter-

A „SZÉKELY-UDVARHELY" TÁRCZÁJA.

A budai honvéd-sir.

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája.)

Ünnepre készülnek
Az öreg honvédek,
Lelkük előtt járnak
A sok szép emlékek.

Buda bevétele
Volt köztük a szebbik,
A hol koszorus hős,
Vitéz volt mindegyik.

Egy közös nagy sirban
Porladnak a hősök.
Jertek, hont szeretni
Tanuljunk meg tőlök!

Fülei Sz. Lajos.

—

Hazafias alapitók.

Részlet a helybeli ref. koll. Kiss-ünnepélyén tartott emlékbeszédből.

A XV. és XVI. századnak az egész müvelt világot átható két nagy eszméje, a renaissance és a reformáczió hazánkban is termékeny talajra talált s csakhamar gyökeret vert. Müvelődésünkre óriási hatással volt e két mozgalom; föléleszteték a nemzetben az önérzetet, felköltötték az önbizalmat, élesztették a szabadságszeretetet s kifejlesztették az iskolázást, különösen a reformáczió, melynek lelkes hirdetöi — a külföldtől tanulva — eszméiknek és a haladásnak terjesztésére legfőbb eszköznek az iskolákat tartották. Versenyezve állitja fel mindkét egyház egymásután az iskolákat, melyekben már a főnni családok fiai is, kik eddig főfoglalkozásnak a hadviselést tartván, inkább csak a fegyverforgatásban gyakorolták magukat — mind nagyobb és nagyobb számmal vesznek részt, kik azután beutazzák a müvelt Európát s visszatérve, szerzett tapasztalataikat s tudásukat a nemzet javára forditják.

Volt idő, mikor még kevesek lelkében élt azon tudat, a mi ma meggyőződéssé vált, hogy a müvelődés, az oktatás ügye csakugyan közügy, mely nem csupán egyesek boldogulását az életben; emelkedését, kiválását a társadalomban segiti elő, hanem a nemzeti erő kiapadhatatlan forrása, mert nemzetiségünket leginkább a közmüveltség biztositja. S mintha ösztönszerüleg érezték volna a mult viharos küzdelmeiben a főurak és más előkelő társadalmi állásu honfiak, hogy szükebb hazarészünk, Erdély, a magyar nemzetiségek mentsvára: sehol széles e hazában erősebb, hazafiasabb érzületet, nagyobb áldozatkészséget az általános kulturczélok iránt nem tapasztalunk, mint épen Erdélyben. Alig találunk hazafias mozgalmat, melynek a Telekiek, Bethlenek, Bánffyak, Kemények és még annyian mások szellemi vagy anyagi áldozatokkal élén ne állottak volna. Az összes erdélyi magyar protestáns középiskolák, köztük ezen kollegium is, jórészben főuraink áldozatkészségének köszönik lételüket. Bethlen János, az első alapitó példáját követték iskolánk körében, hogy a legföbbeket névszerint is fölemlitsem: Kis József, Gál Mihály, gróf Teleki Domokos, Gidófalvy Gábor, Magyarósi Szőke József, gróf Haller Ferencz s ujabban özv. Biró Pálné, gróf Haller Louise, özv. Miklósi Károlyné és még többen, kiknek neveit és dicséretét visszhangozzák ezen intézet falai magasztalólag.

A XVII. századra esik a mi iskolánknak magasabb szinvonalra emelkedése, mely mint trivialis iskola még a megelőző században keletkezett. 1670-ben Bethlen János*, Apaffy fejedelem kanczellárja, Zsófia nevü leánya emlékére, a ki váratlanul himlőben halt el mint szárhegyi Lázár Imre jegyese, ezer arany alapitványt tesz. Egy protestáns főur veti meg tehát a később főiskolai rangra emelkedett gimnáziumunk alapját, mely jó ideig hitbuzgó főuraink áldozatkészségéből táplálkozott. Igy volt ez a többi iskolákkal is. Azonban helytelen volna az iskoláknak szánt áldozatokat tisztán a hitbuzgóságra vagy általában az egyháziasságra vinni vissza: mert igaz ugyan, hogy a protestáns egyház mindenkor és mindenütt iskoláit tekintette legfőbb erősségének, az iskolában kimüvelt közszellemet tartotta legerősebb támaszának és ez által lőn reformátora az európai közoktatásügynek; de hazánkban a protestáns iskoláknak más missziója is volt, mint a protestáns szellemü nevelés; azok a nagy alapitványok, melyekkel az erdélyi fejedelmek, főuraink s más kiválóságaink a tanintézeteket a mult századokban felvirágoztatták, nemcsak az egyház, hanem a nemzeti szellem és nemzeti nevelés oltárára hozott áldozatok voltak.

Nemzetünk zivataros századaiban voltak korszakok, midőn a nemzeti eszmének s nemzeti irányu nevelésnek csaknem egyedüli letéteményesei a protestáns tanintézetek valának, a midőn ezen iskolák föntartása nemzeti érdek volt. A katholikus egyház az állammal való szorosabb kapcsolatánál fogva az elnyomatás sötét napjai alatt alig járulhatott egy-egy fuvalommal a nemzeti érzület lángjának fentartásához; a protestáns felekezetek az autonomia védő bástyái megett végső erőmegfeszitésig vivták ama nemzeti harczot, mely annyi magasztos, megható jelenetnek sorozatát mutatja fel. Közönségesen ismert dolog ugyanis, hogy a protestantismus a maga életerejét, alkotó és fentartó képességét mindig a politikai elnyomatás korszakában fejtette ki. És ez még gazdagabb forrása volt az ezen iskolák iránt felbuzgó áldozatnak, mint a vallásosság, mert a magyar ptotestáns s különösen a magyar református egyház érdeke minden időben teljesen össze volt forrva a magyar nemzeti közérdekkel. Méltán nevezik még ma is hazánkban a református vallást magyar vallásnak. Az időknek gondviselésszerü változása következtében ujabban maga a magyar állam alkotmányos kormánya tüzte zászlójára a magyar nemzeti szellem és nemzeti nevelés eszméjét, minél fogva a protestáns egyházi társadalom — legalább ez idő szerint — feloldva érzi magát a nemzeti nevelés hagyományos missziója alól, mert azt az állami és nemprotestáns iskolák szintén teljesitik.

A szellemi tehetség nincs születéshez, nincs valláshoz, nincs osztályhoz és vagyonhoz, nincs semmihez se

* Bunon lakott; tudós történetiró, Alsó-Fehérmegye főispánja s 166?-ben Udvarhelyszék főkapitánya volt.

Az iskolai vizsgai iráslapok a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában legolcsóbbak!

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

mény és gyümölcs kiállitására szoritkoznék. Főczél ennél az, hogy kiviteli czikkeinket piaczképessé téve, azokat nagyobb mennyiségben összevonva, vevőket könnyebben kaphassuuk.

Tisztviselöi karból kilépett, illetve lemondását benyujtotta Szombatfalvi Lajos alelnök és Gyarmathy Ferencz ügyész, kiket rábeszéléssel sem sikerült az egylet érdekében visszatartani. A választmány a közgyülés tárgyai sorába a választásokat kitüzte.

Magunkat becses figyelmökbe ajánlva, az ülést megnyitottnak nyilvánitom.

Pálffy Dénes,
elnök.

Szabályrendelet a balesetek alkalmával szükséges mentés- és segélynyujtásra. Sz. 7539–899. alisp. 1. Az 1876. évi XIV. t.-cz. 42. §-a értelmében a mentés és segélynyujtás körüli eljárás szabályai a népiskolákban tanitandók, a mely tanitás foganatositására az egészségi ügyekben első foku hatóság felügyelni tartozik. 2. A vármegye területén létező és keletkező mindennemü gyárak, bányák és cséplőgépek tulajdonosai kötelesek a mentés és segélynyujtás körüli eljárás szabályaira kellően betanitott egyént alkalmazni, ki e tekintetbeni képességét a mentési és segélynyujtási tanfolyamon szerzett, vagy tiszti orvos által kiallitott bizonyitványnyal igazolni tartozik. 3. Minden községben a mentés és segélynyujtás körüli eljárás főbb szabályairól a körorvosok által nyilvános előadások tartandók, mely előadásokért a törvényhatóság által megállapitandó dijak fizetendők. 4. A mentés és segélynyujtás körüli eljárásnál legszükségesebb szereket és eszközöket kötelesek a gyárak, bányák, szeszfőzdék, cséplőgép tulajdonosai és épitőmesterek mindig megfelelő készletben tartani. 5. A mentés és segélynyujtás körüli eljárásnál szükséges szerek és eszközök a következők: a) Ammonia pura liquiga és aether aiericus mint élesztő szer. b) Vérállitó szerek: ferrum tesqui chloratum solutum, vatta, nyomfoltok, ruganyos polya. c) Csonttöréseknél és nagyobb foku zuzódásoknál bekötésre szükséges polyák, jodoformgare és tisztitott vatta, háromszögü és négyszögü kendő és sinek, carbolsav. Legajánlátosabb egy mentő táska megszerzése. 6. Községekben a mentés és segélynyujtás körüli eljárásról a körorvosok által tartandó oktatásokért, valamint a beszerzendő szerekért kirovandó összeg a 10 frtot meg nem haladhatja. 7. Sulyosabb természetü sérüléseknél az első segélynyujtás után köteles az illető üzlet tulajdonosa vagy vezetője a sérülthez azonnal orvost vitetni, vagy a sérültet kórházba küldeni. 8. Ezen szabályrendelet pontos végrehajtását Sz.-Udvarhely városban a rendőrfőkapitány és a városi tiszti orvos, járásokban pedig a főszolgabiró és szakközege, a járási orvos felelősség terhe alatt felügyelni tartozik. 9. A ki ezen szabályrendelet 2., 4., 5., 6. és 7. §-ai ellen vét, vagy mulaszt, kihágást követ el és a községi szegény pénzalap részére 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 5 napig terjedhető elzárással büntetendő. Udvarhelyvármegye törvényhatóságának Sz.-Udvarhelyen, 1899. április hó 6-án és 7-én tartott rendes közgyüléséből. Alispán szabadságon: Gróf Lázár Ádám, főjegyző.

TANÜGY.

Székely tanitók tanulmányutja.

Közli **Poppov Péter.**

Minden társulat vagy egyesület, ha nem iparkodik szakemberekkel érintkezni, gyengül s idővel talán el is pusztul A székely tanitóság megmutatta, hogy a legsanyarubb anyagi viszonyok között is tudott hivatásának megfelelni, tudott dolgozni, de a mellett szeretett tanulni is. Az udvarhelymegyei általános tanitó-egyesület az idén fogja fennállásának 25 éves jubileumát ünnepelni, a mi elég bizonyiték arra nézve, hogy a székely tanitó mindig hallgatott felebbvalójának jóakaró, atyai tanácsára és soha nem zárkozott el a hasznos, szép és nemes előmozditásától. De ha figyelemmel kisérjük, hogy a székely tanitóság körül van véve szász és oláh „testvérekkel", a kiknek tevékenysége, talán mert jobb náluk az összetartás, ránk nézve bénitólag hat, szükségesnek tartottam, hogy megyénk tanitóegyesülete egy erős szövetséget nyerjen, a mely minket egyelőre védekezni, de idővel támadni és győzni tanitson.

Ily szövetségest a „Délmagyarországi Tanitó-Egylet"-be véltem megnyerni, a mely egylet az ország hasonló egyletei közt kétségtelenül az első helyen áll, 33 éves multja van, a legnagyobb hazafiui missziót végez. Két nagy vármegye (Temes és Torontál) tanitósága nemzeti különbség nélkül jön évente egyszer össze és tanácskozik a további teendőkre nézve. Ezen egylet f. évi julius hó 10., 11. és 12-én Lippán fogja ez idei közgyülését megtartani és azon tervem, hogy a székely tanitósággal ezen gyülésen részt vegyek, hála nevezett egylet vezérembereinek, meg fog valósulni, mert abbeli kérésemre az elnökségtől vett idei 210. számu felhivás részletei ezek:

„Nagy örömmel vettük amaz eléggé nem méltányolható elhatározását, hogy székely testvéreink egy nagyobb küldöttségével óhajtja meglátogatni f. évi jul. 10., 11. és 12-én Lippán ülésező egyletünket.

Midőn ezt köszönettel örvendetes tudomásul veszszük, egyuttal igéretet teszünk, hogy mindent elkövetünk arra, hogy kedves vendégeink a mi körünkben jól érezzék magukat.

Mivel székely pályatársaink nem tartanak vélünk a Hunyadmegyében tervezett kiránduláson, hanem tovább folytatják utjokat a határszél felé, tisztelettel kérjük, sziveskedjék idejekorán tájékozni a kiránduló testvérek számáról, hogy Aradon, Temesvárt, Fehértemplomon, Buziáson s Orsován a szükséges intézkedéseket kellő fogadtatásukra megtehessük. Tehát a viszontlátásra. Fehértemplom, 1899. május 7. Hazafiui üdvözlettel stb."

Ezen igaz és szivélyes meghivó utolsó részlete szerint kirándulásunk czélja nemcsak Lippa, hanem ismerkedjünk meg Magyarország tekintélyesebb városaival, a világhirü Aldunával és Herculesfürdővel.

F. évi julius hó 10-én elindulás Székely-Udvarhelyről és még aznap este érkezés Lippára és ismerkedési estély 11-én. Diszgyülés, társas ebéd, a város megtekintése és este diszhangverseny.

Az utazási programm kivonatában a következő: 12-én délelőtt megérkezés Aradra, a vértanuk szobra megkoszoruzása, délután megérkezés Temesvárra. 13-án reggel elindulás Temesvárról és d. e. 11 órakor Buziásra érkezés. Hajóra átszállás és este 8 órakor érkezés Orsovára. 14-én kirándulás Adakalch török szigetre és Hercules-fürdőre és a Korona-kápolna megtekintése. 15-én utazás hazafelé. Ezen felsorolt utazás a tekintélyes vasuti és hajó kedvezmények használatával igen kevés anyagi áldozatba fog kerülni.

Eddig jelentkezett 22 tanitó és 4 tanitónő.

Végül felkérem mindazon tanitókat, illetve tanitónőket, a kik ezen kirándulásunkon részt venni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat velem legkésőbb f. hó 25-ig közölni sziveskedjenek, mivel a később jelentkezők az utazók sorába nem lesznek felvehetők.

Ha esetleg a felszólitott tanitókon, illetve tanltónőkön kivül még jelentkeznek, a legnagyobb készséggel veszem be a kirándulók névjegyzékébe. Tehát fel Lippára!

—

Tanitók figyelmébe. A „Néptanitók Lapja" f. évi 18. számában megjelent s a gazdasági tanfolyamok helyét és idejét hirdető felhivás kiegészitéseül vallás- és közokt. miniszter urnak f. hó 5-én 32.101|99. sz. a. kelt rendelete folytán felhivatnak vármegyénk azon tanitói, a kik ilyen tanfolyamon részt venni szándékoznak, hogy ez iránti bélyeges kérvényüket vármegyénk kir. tanfelügyelőjéhez legkésőbb f. hó 19-ig nyujtsák be. A később érkezők nem fognak figyelembe vételni. Azon tanitók, a kik ideiglenes jogositvány birtokában vannak, el ne mulasszák, hogy kérvényükben a miniszteri számra hivatkozzanak, melylyel az ideiglenes jogositványt nyerték.

Gazdasági tanfolyam neptanitók részére. A földmivelésügyi miniszter a gazdasági ismétlő iskolák vezetésére hivatott néptanitók gazdasági kiképzése céljából ez évi julius 1-től 28-ig a csákovári, nagyszentmiklósi, vidasi, pápai, kecskeméti, lugosi, jászberényi, hódmezővásárhelyi m. kir. földmives-iskolákon, továbbá ez évi augusztus 3-tól 30-ig a rimaszombati, csákovári, nagyszentmiklósi, pápai, adai, szentimrei, algyógyi, kecskeméti, jászberényi, hódmezővásárhelyi, csabai, szabadkai földmives iskolákon 20–20, összesen 400 néptanitó számára négyhetes gazdasági tanfolyamot rendez. A négyhetes tanfolyam tartamára minden felvett néptanitó ötven (50) frt átalányban részesül, a melyből utiköltség, ellátás, szóval minden költség fedezendő lesz. A tanfolyamokra tényleg alkalmazásban levő oly néptanitók vétetnek fel, kik mezőgazdasági tanfolyamon még részt nem vettek. A tanfolyamra való felvételre a tanitók illetékes felettes hatóságuk utján jelentkezhetnek

IRODALOM.

A fatenyésztéssel foglalkozó lelkészek és tanitók szives figyelmébe ajánljuk, hogy Molnár István „Fatenyésztés" czimü müvét ingyen meg lehet kapni, ha annak megküldéseért egyszerü levélben az országos gyümölcsészeti miniszteri bizottsághoz fordulunk. —p.

A Nagy Képes Világtörtenet második kötete megjelent. A munka Gyomlay Gyula kitünö tudósunk, az uj akadémikus nevét viseli homlokán s a görögök történetét adja a római hóditás koráig. Eddig élt a görögség önálló nemzeti életet, eddig van külön története. De hatása ezután sem szünt meg. Módositja a köztársasági Róma erkölcseit, ujjá alakitja eszméit. Később, Konstantinápoly alapitása után egy egész uj, külön müveltség fejlik belöle, uj vallási és politikai felfogás: a byzanczi. A görög szellem a középkorban sem szünt meg politikailag hatni s elég erős, hogy megtörje a keresztyén világ egységét. Müvészetök sem halt ki a nemzetélet megszüntével. Maradványai teszik a Rómában fennmaradt müemlékek remekeit s mintegy örök kánonja maradtak a müvészetnek Midőn a keresztyénség ellene fordul e pogány emlékeknek, hanyatlás áll be a müvészetben országszerte. S ha a kereszténység első századainak történetét nem ismerjük elég világosan, annak egyik oka e müvészi tespedés. A világ akkor lát ujra nagy müvészetet, midőn a renaissance féltámasztja az antik emlékek kultuszát. E gazdag nép szellemi életének legdusabb időszakával foglalkozik Gyomlay könyve. A kötettel egyidejüleg jelent meg a nagy vállalat 25-ik füzete, melyben a görög rész kezdődik. A könyvben a tárgy természeténél fogva tömérdek a szebbnél-szebb illusztráczió és mümelléklet, ugy, hogy e kötet még sokkal gazdagabb, mint az első volt. A kötet ára diszkötésben 8 frt. Részletfizetésre is kapható. Egyidejüleg füzetekben is megjelenik. Kapható füzetenként 30 krért Révai Testvérek Irod. Int. Részvénytársaságnál, (Budapest, Üllöi-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Szinház.

Folyó hó 10-én mutatkozott be Romvári Várady Lajos szintársulata Ifj. Bokor József „Az édes" cz. 3 felvonásos népszinmüvében, de bizony nem kiálthatott fel örömittasan: „Heuréka, heuréka!" mert ha továbbra is ugy fog tátongni a szinház az ürességtől, a szegény direktor kasszája is üres lesz, lévén a két üresség egyenes arányban egymással. Oka ennek egyrészt az, hogy a közönség a verőfényes szép májusban inkább a szabadban szeret mozogni, másrészt meg az is, hogy pénztárczája sem kimerithetetlen valami. Alig hogy az egyik társulat elment, jött a másik és az előbbi társulat gyenge erkölcsi sikerének hatása alatt joggal helyezkedhetett arra az álláspontra: „Timeo Dandos, et dona ferontes!" De ne lássunk ily sötéten. A mi Bokor darabját illeti, az inkább torzképe a népszinmünek, mint népszinmü alkotás. Telve van erőltetett helyzetekkel és lélektani absurdumokkal. A nép nem igy gondolkodik, nem igy érez. A darab csak arról nevezetes, hogy ez volt Blaha Sárika tehetségének első repülési próbája hires mamája védőszárnyai alatt. Az előadás maga sikerültnek mondható; Szláma Vilma Pörgéné Katalin szerepében nagyon jól bevált, kedves megjelenés, rokonszenves külső, szép hang, discrét játék, eleven temperamentum és több efféle szinpadi qualitások alakitását kerekdedé és egyöntetüvé tették. Borzási Rózsi mint Sárika gyenge volt ugy játéka, mint hangja tekintetében; lehetséges különben, hogy rekedt lévén, nem volt kellőképen disponálva. Hetényi Elemér mint Huszthy Benő kiváló alakitó erőnek adta tanujelét; Petre Ferencz Mandrusz Ármin bérlőt kellő mérséklettel adta; Váradi József a Galamb Ferkó ispán szerepében eltalálta a megfelelő hangot, alakitása párhuzamban volt Ferkó karakterével. Az énekrészek sikerének emelése érdekében szükséges volna zongoráról gondoskodni,

Csütörtökön „Keresd a szived" Jókainak 4 felvonásos kitünő szinmüve adatott elő — fájdalom — teljesen üres ház előtt, pedig már maga a darab czime vonzhatta volna a közönséget. Hisz a darab abban a dicső és mégis szomoru időben játszik, a melyre visszaemlékezni olyan jól esik. A mi pedig az előadást illeti, az meglepően jó volt. Kezdetben ugyan egy kissé vontatottan ment, de ezt annak kell betudni, hogy a szereplők egy teljesen üres, kongó házat láttak muguk előtt. A szereplőket, mondhatni, kivétel nélkül dicséret illeti, de az oroszlánrész Lőrinczy Erzsikét, ki Alice-t játszta és Hetényi Elemért, ki Richárd szerepében mutatkozott be, illeti. Mindakettő igen szép tehetség, a kiket nemsokára még fog szeretni a közönség. Szláma Vilma, jóllehet nem az ő szerepköre volt, mégis teljesen bevált. Végül még szintén elismerőleg kell megemlékeznünk Rákos Jánosról és Lőrinczy Arankáról.

Jövő heti müsor: Ma (vasárnap) „Gyurkovics lányok" másodszor; holnap „Mozgó fényképek"; kedden „Marianna"; szerdán „Családi örömök"; csütörtökön Lőrinczi Erzsi jutalomjátékául „Sárdi ház", Géczy István uj darabja; pénteken fél helyárakkal Jókai kitünő szinmüve „Keresd a szived"; szombaton „Gésák" kerül szinre.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Lapunk szerkesztősége** Fülei Sz. Lajos székely irót, ki lapunkat fél évtized óta önzetlenül, mint valódi székely hazafi előfizetésével és elismert jeles dolgozataival rendithetlenül támogatta — ujabb előkelő állásába történt kinevezese alkalmából üdvözölte, melyre válaszul következő sorokat vettük:

„A „Székely-Udvarhely" tekintetes szerkesztőségének Székely-Udvarhely. Magyar királyi számvizsgálóvá történt kinevezésem alkalmából a tekintetes szerkesztőség sürgöny-üdvözlettel tisztelt meg. Ez a nagybecsü figyelem — megvallom — jóleső érzéssel töltött el, mert a magyar sajtó tiszteletreméltó munkásaitól ered, a a kikhez engemet a legédesebb emlékek s a közös munka szeretete köt. Becsülésem és szeretetem a „Székely-Udvarhely", mint szülővárosom kultur-tényezője iránt kötelességeket is szab elém s ennek tudatában boldog vagyok, ha a tisztelt Szerkesztőség tagjai közé sorakozhatok, a kiknek jóakaratát, barátságát továbbra is kérem. Székelyatyafiságos szeretettel vagyok a tekintetes szerkesztőségnek
Budapesten, 1899. máj. 9. hü munkatársa
Fülei Sz. Lajos."

— **Személyi hir.** Jakab Gyula alispán szabadságideje letelvén, e hó 8-án állását elfoglalta.

— **Emlékérem az ezredévi fákért.** Az Erzsébet-gyümölcsfa-ültető bizottság elhatározta, hogy Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter közbenjárásával fölkéri a királyt, hogy az „Erzsébet-emlékfák" ültetése körül érdemeket szerzett nagybirtokosok, községi elüljárók, lelkészek és tanitók számára érmet veressen. A bizottság Flóris Áron elnököt kérte fel az érem ügyében szukséges előterjesztések megtételére és a minták megrajzolására. Az uj érem egyik oldalán Erzsébet királyasszony gyümölcsfa alatt álló alakjának rajzát tervezik, a másik oldalára pedig ezt a feliratot: „Erzsébet-emlékgyümölcsfa öltetéseért."

— **Tanári körökben** élénken tárgyalják azon üdvös eszmet, hogy az összes helybeli iskolák bevonásával jövőre a városunkba jövő szintársulatokkal délutáni előadásokat rendeztessenek — előre, a tanári testület által kiválasztandó darabokból. Az eszmét üdvözöljük s óhajtjuk annak mielőbbi megvalósitását.

Tanügy (folytatás)

kötve, a mit a társadalom adhat. Ezt minden egyén mint isteni adományt hozza magával s örökül nem hagyhatja utódaira, hanem csak az egész emberiségre, a sokaságra müvei, alkotásai alakjában. Hogy az egyén tagja lehessen egy-egy nemzet vagy társadalom kiválóságának, ahhoz szükséges, hogy vele született talentuma érvényesüljön s azon körben, melynek tagja, bizonyos elismerésre, állásra, befolyásra szert tegyen. A tehetséghez azonban, hogy érvényesülhessen a tudomány, az egyház vagy közszolgálat terén, kell készültség, iskolázás, müveltség. A vagyonos osztálybeliek itt annyiban előnyben vannak, hogy az iskolázás ideje alatt gondtalanul élhetnek feladatuknak. A vagyontalan tehetséges tanulókra ellenben nem ritkán nehéz Kálvária-ut, akkor is a legkorlátozottabb eszközökkel, néha kétségbeejtő kitérésekkel és életemésztő küzdelmekkel. E küzdelemben a pálya kezdő részein sok hős elhult, elvérzik, kimerül, vágyától éppen ugy emésztve, mint szegénységétől. De a ki győz az akadályokon, az előtt megnyilik a pálya; a kit azon nemes becsvágy vezérel törekvésében, hogy a közjó szolgálatában jelentékeny szerepe legyen, az bármely áldozat és kitartás árán is felküzdi magát a társadalomban s az ügynek, melynek szolgálatába szegődik, hasznára és dicsőségére válik, mert az öröklött és szerzett vagyonnál biztosabb alapja az életnek a jellem, a tehetség és a tudás.

Ismeretes, hogy Magyarország ujjászületését, szellemi és politikai átalakulását, nem csekély mértékben annak az aramlatnak is köszönjük, mely az alsóbb rétegek tehetséges fiait a társadalom felszinére segitette. Ez az ujabb időknek egyik legnagyobb áldása; ez rontotta le a kasztrendszert, mely a haladást lehetetlenné teszi. Protestáns iskoláinknak nem legutolsò becse abban áll, hogy a külföldről hazatért tanárok a tanitás és nevelés terén — leginkább angol mintára — követett módszerükkel önálló gondolkodásra, önálló tevékenységre nevelt, szabadságára féltékeny, de a törvény előtt meghajolni tudó növendékek bocsáttattak ki falaik közül és hogy a kegyes pártfogók jótékonyságából létrejött intézmények által támogatták és czélhoz segitették a szerényebb sorsu magyar köznemesség fiait és a porból fölemelkedni törekvő tehetségeket.

Gönczi Lajos.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— **A helybeli Dalegylet** közelebbről ismét megkezdte müködését Ráczkövy Samuel dr elnöklete alatt. Ujra választotta a tiszti és választmányi kart s intensivebb müködést óhajt kifejteni a tagok gyüjtésében is. Karnagynak Nagy László tanitót választotta, kinek vezetésével ma müködik először.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** havi rendes ülését — Haller János gróf főispánunk akadályoztatása folytán — Jakab Gyula alispán elnöklete alatt e hó 10-én tartotta meg. Az előadók havi jelentéseit a bizottság tudomásul vette s Lántzky Sándor uj tagot az elnök üdvözölte. A községi és magánügyek elintézésén kivül a mintegy 59 pontból álló tárgysorozatban fontosabb tétel napirenden nem volt.

— **Konfirmácziói ünnepélyt** tartott áldozó csütörtökön a helybeli ev. ref. egyházközség templomában, mely alkalommal a növendékek kikérdezése volt. Ma (vasárnap) d. e. folytatódik az ünnepély a szokásos sorrenddel. Ezuttal a helybeli Dalegylet is közremüködik az ünnepély emelésében most választott karnagya Nagy László énekvezér-tanitó vezetése mellett. A koll. Kiss-ünnepélyén oly nagy sikert aratott Reinberger orgonaversenye 2 kürt és vonós-zenekari kisérettel — szintén előadásra kerül a sorrend második pontjában.

— **A diák-majálisok** jóizü, patriárkális divatját ujitotta fel most, áldozócsütörtökön a kő- és agyagipari szakiskola érdemes tanári kara, midőn a vezetésére bizott ifjusággal kirándult a jó félórányira eső „bükk"-be. A bizonytalan időjárás miatt ide s tova koválygó felhők nem vették el az edzett fiatalság kedvét s zászló alatt sorakozva lelkesen, dob- és trombitaszó mellett vonult ki, hogy igazi s nem piperkőcz majálisát élvezhesse ott kint, Istennek legszebb templomában, szinpompás természet anyakebelében. És az idő velük tartott, esőtelen, szép nappal kedveskedett nekik. Ki is vették ártatlan örömüket, a társas játékokból, ének és igen talpraesett szavalatokból. Valóban élvezet volt látni ezt az engedelmes, jól fegyelmezett s a durva munkától el nem fásult diákseregen, fölemelő tudat pedig az a kartársi és harmonizáló közszellem, mely az intézet tanári és müvezetői karát áthatja, mi kétségkivül jeles igazgatójának, Hargita Nándornak érdeme. Szivesen látott vendégei voltak, Dr. Kassay Albert intézeti orvoson kivül a kath. főgimnázium igazgatója s néhány tanára, Kadlecz főhadnagy és Kreutzer hadnagy. Feltünt, hogy a felügyelő bizottság, mely szintén meg volt hiva, általánosan távol maradt. Valóban követésre méltó példa, hogy a testedzés e sportszerü mulatságára térjenek vissza intézeteink, máskor oly erősen hangoztatják a test fejlődésének satnyaságát. Ki a szabadba, s nem zárt levegőjü, fülledt szobákba!

— **Jegyzőválasztások.** Hargitai Béla okl. jegyzőt Zetelaka nagyközség képviselete e hó 8-án közfelkiáltással Demeter Lőrincz dr főszolgabiró elnöklése alatt községi jegyzőnek választotta. A választáson majdnem az egész képviselet jelen volt. Gratulálunk ugy a községnek a választáshoz, mint a megválasztott jegyzőnek, kitől sokat vár a tekintélyes nagyközség, melyet józan gondolkozásu vezetés mellett az őt megillető helyre kell felemelni. Kitartást kivánunk tehát az uj jegyzőnek ugyis, mint lapunk munkatársának. — Marossy Mózes okl. jegyzőt Gálffy Kálmán főszolgabiró elnökletével a tordátfalvi körbe szintén egyhangulag körjegyzőnek választották. Előbbi óhajtásunkat részére is megismételjük.

— **Az országos képviselő-választó jogosultak** figyelmébe ajánljuk, hogy a vármegyei közp. választmány az összeirás folyó évi junius 8-ig be lesz fejezve. A községek ezelőtt a füstök utáni választókat meg kell, hogy válaszszuk. Az összeirás napját a községben ki fogják hirdetni. A kik az 1872. évben a választók közé felvétettek, de abból kihagyattak bármi miatt, az össziróknál jelentkezzenek mulhatlanul akkor is, ha adóhátralékaikat nem fizették be.

— **A helybeli áll. főreáliskola** 4—8. oszt. növendékei pünköst ünnepeire Nosz Gusztáv tanár vezetésével kirándulásra mennek Brassó—Sinaiába.

— **Esküvő.** Fazakas Dénes gagyi tanitó e héten tartotta esküvőjét Bokor János bethfalvi nyug. tanitó leányával, Vilmával, Rugonfalván.

— **Adományozás.** Az udvarhelymegyei népiskolák segélyezésére néhai Raffaj Károly által vegrendelet alapján a népnevelési egylet kezelésére szánt 3000 frt a végrendelet ellen folytatott per tartama alatt esedékessé vált kamatokkal 3869 frt 12 krra emelkedvén, ez összeget a végrendeleti végrehajtóktól az egylet elnöksége 2520 frt 37 kr készpénzben és 1348 frt 75 kr értékü takarékpénztári könyvben átvette s gyümölcsözőleg elhelyezte s ennélfogva a boldogult végrendelkező intenczióinak egyidőre fennakadt valósitása most már örökre biztositva van.

— **A kollegium ifjusága** Ravasz Árpád tanár felügyeletével áldozócsütörtökön sikerült tánczestélyt rendezett. A négyeseket mintegy 32 pár tánczolta. Igen előkelő és nagyszámu közönség volt jelen. A hölgyek névsorát itt adjuk. Asszonyok: Bartha Károlyné, Demeter Dénesné, Ehrenreich Albertné, Esztegár Bálintné, Farczádi K. Albertné, Felszegi Dénesné, Ferenczy Lukácsné, Félegyházi Antalné, Gönczy Lajosné, Homolay Lajosné, Jánosi Gyuláné (ügyvédné), Jánosi Péterné (tanárné), özv. Kiss Ferenczné, Koncz Árminné, dr Lukácsffy Istvánné, Molnár Károlyné, dr Nagy Sámuelné, özv. Szakács Mózesné, Sólymossy Lajosné, Ugron Istvánné. Leányok: Bartha Margit, Bartha Rózsika, Daróczi Ilona, Demeter Irénke, Ehrenreich Sarolta, Félegyházi Mariska, Farczády Erzsike, Ferenczy Ilonka, Ferenczy Rákhel, Ferenczy Rózsika, Gotthárd Juliska, Gidó Juliska, Jakab Erzsi és Ilonka, Jánosi Iluska, Jánosi Ilona, Lukácsffy Marika, László Mariska, Molnár Margit, Paál Juliska, Piskoty Irén, Solymossy Ágnes, Solymossy Panna, Técsi Mariska, Zakariás Margit stb.

— **Halálozás.** Előbb özv. böithi Böjthy Sándorné, másodszor férjezett özv. csikszentimrei és csatószegi Györffy Ignáczné szül. ábránfalvi Ugron Etelka e hó 7-én, 43-ik éves korában hosszas szenvedés után elhunyt Csik-Szeredában.

— **Nyári mulatságot** rendez a helybeli önkéntes tüzoltó-egyesület folyó évi junius 1-én, melyre az előkészületek már folyamatban vannak.

— **A helybeli ev. ref. kollegium** alapitói és jóltevői emlékére áldozó csütörtökön meghatóan szép kegyeleti ünnepélyt rendezett, a mult számunkban közölt müsorral, melyből kiemelkedett a Solymossy Endre tanár vezetésével előadott orgona-verseny, Gönczi igazgató emlékbeszéde és a Ravasz Árpád tanár által irt s Márton Árpád jeles előadással szavalt alkalmi költemény. A vegyeskar Morascher Hugó zenetanár vezetésével szintén szépen működött. Az intézet nagyterme szinültig telt ünneplő közönséggel. Jelenvolt Kis Bálint cs. és kir. kamarás és magyarigeni földbirtokos (Kis József alapitó öcscsének a fia), Haller János gróf főispán, Jakab Gyula alispán, Mezei Ödön dr főgondnok stb.

— **Az állategészség** vármegyénkben a tavasz beálltával napról-napra rosszabbodik. A ragályos kórok veszélye fenyegeti gazdaközönségünk állatállományát s azt ujra meg ujra megdézsmálja — különösen, ha a hatósági intézkedéseket nem tartják kellően szem előtt és a meglevő bajt titkolózásokkal sulyosbitják s a ragályos kóroknak utat engednek mindaddig, mig az egész község zárlat alá kerül. Zetelaka nagyközségben is a takonykór miatt már eddig 6 lovat kiirtottak, melyek mindenikénél a kór teljesen kifejlett alakját konstatálták. Ezen kór nemcsak a lóállományra, de igen veszélyes az emberre is, mert könnyen átragadhat. Etéden a ragályos száj- és körömfájás; Lengyelfalván a sertésorbáncz lépett fel. Minden község józan gondolkozásu gazdaközönségének érdekében áll, hogy ha a veszélyt észreveszi saját, avagy más állatállományában, azonnal jelentést tegyen az elöljáróságnak.

— **Népbutitás.** Abrahám Gergöly bá, homoródalmási székely, ki — mint ő állitja — „a másvilágról éppeg hogy most érkezett haza", felcsapott népbutitónak. Badarabbnál-badarabb eszméket hirdet s egyes helyeken annyira elbolonditotta a népet, hogy e miatt üres a templom. Azon házaknál pedig, a hol Gergöly bá prófétál, a babonát, a kuruzslás ragályos eszméit hallják a gyermekek is s igy nemcsak a jelen, de a következő nemzedékre is kihat butitása. Ajánljuk a hatóság figyelmébe.

— **Veszett kutya** járt Bikafalva községben s Gergely Jánosnét és Lukács Vilmát megsebezte e hó 9-én. Másnap felutaztak a Pasteur-intézetbe. Megharapott 8 kutyát és 1 drb sertést is a veszett eb.

— **Karácsonfalván** e hó 11-én este 9—10 óra között egy csür leégett a viz partján. A mint beszélék, nyirfára való két fiatal gazda versenyez egy seprün járó férjes menyecskéért s talán a mostani vesztes gyujtotta volna meg a nyertest. Méltán nagy volt a szomszédok ijedelme. Két kerékszegre járó vénségnek a csürei is többször égtek el már ilyen módon abban a szegben. A szomszédok aggódnak. Tömlöczbe valók volnának égetők és égettek és nem tisztesség székébe, kik miatt a jó emberek vagyona is koczkán forog. Nálunk Oklándon is ilyen gazdák öldösték egymást a vásárkor hasonló okból a falu rémülntére. (Beküldték.)

— **Emléket az agyagfalví rétre!** Ujabban adakoztak: Dr. Csoboth Simon 257. sz. gyüjtőiven 1 frt, Simon Ferencz 497. sz. gyüjtőiven 2 frt 6 kr., Csia Elek 1208 sz. gyüjtőiven 1 frt, Jánosi Sándor 983. sz. gyüjtőiven 17 frt 25 kr., Dr. László Mihály 18. sz. gyüjtőiven 9 frt, összesen 30 frt és 31 kr., ezt hozzá adva a már begyült 588 frt 32 krhoz, az alapösszege tesz 618 frt 63 krt. Fogadják a nemesszivü adakozók hazafias adományukért a végrehajtó bizottság szives köszönetét. Székely-Udvarhelyt, 1899. Május hó 13-án. Ferenczi János, pénztáros.

KÖZGAZDASÁG.

Sz. 26—899. g. e.

Tek. Betegh Pál szerkesztő urnak

Helyt.

Egyleti életünk fejlesztése, élénkitése érdekében tett jeles ajánlatát — mely szerint lapját az egylet tagjainak évenként 3 frtért adja, azok magánhirdetéseit 20%-engedménynyel közli és az egylet határozatait, annak a közjó érdekében tett lépéseit közzéteszi, köszönettel vesszük. Engedélye folytán ***a „Székely-Udvarhely" czimü lapot az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet hivatalos lapjának kijelentjük.***

Udvarhelyvármegyei gazdasági egylet 1899. május 2-án tartott választmányi üléséből.

Dr Gyarmathy Dezső,
titkár.

Udvarhelyvármegyei gazdasági egylet] közgyülése. A gazdasági egylet, ha ébredez is, de tagjai még aluszanak. Bármennyire szükséges is a gazdasági téren a haladás, a megfeszitett munka, ha csak csekély mérvben is — mi földmivelő állam utól akarjuk érni az iparos országokat a gazdaság terén; és bármennyire törekszik is az egylet tiszti kara kötelességét végezve az érdeklődést felkelteni, mégis csak csekély számban jelentek meg a közgyülésen, községek közül csupán Muzsna birt felemelkedni arra a magaslatra, hogy magát képviseltesse egy olyan közgyülésen, hol nem korteskednek, hanem tesznek. Tagjai száma rendest, rendetlent bele számitva összesen 130 és szégyen bizony, de a jelenlevők száma alig telt ki 30-ra; pedig előre értesitve voltak, a gyülés napja ünnepre esett, a tárgysorozatba lényeges tárgyak voltak felvéve. Közgyülés első tárgya: az elnöki megnyitó beszéd, mely a választmány müködését, az egylet multját jelenét és jövőre vonatkozó tervezetét foglalja magába, melyet fontosságánál fogva lapunk fő helyén közlünk. Az elnöki megnyitó beszéddel kapcsolatos dr Török Albert inditványa, hogy a földmivelési miniszter urhoz köszönő felirat küldessék azon sok nemes és üdvös cselekedetért a mit megyénk gazdasága haladása érdekébe tett. Majd következett a költségvetés és számadás az ő szerény keretével, melynek ismertetését egy más alkalomra tartom fel. Most választottunk Szombatfalvi Lajos alelnök lemondása folytán, uj alelnököt Jakab Gyula alispán személyében, ki volt is szives azt az áldozatot meghozni, hogy egyletünk előnyére elfogadta. Ez alkalommal választottuk meg Gyarmathy Ferencz lemondott ügyész helyett Soó Rezső dr fiatal ügyvédet. Nevezetes pont volt az alapszabály, melyet teljes egészében elfogadva dr Török A. inditványára a titkárnak elismerést, köszönetet szavaztak. Lapunkba közölni fogjuk. Nem érdektelen két inditvány: egyik, hogy őszszel kiállitás lesz rendezve; második, hogy a miniszter urtól egy gazdasági ismétlő iskola felállitását fogjuk kérni. A feliratok szerkesztésével Pálffy Dénes elnök és Gyarmathy D. titkár bizattak meg. Jót remélünk, jót várunk, daczára, hogy népünk keleti egykedvüséggel nézi, talán, ha még a háza is ég.

Szerkesztői üzenetek.

Omnibus. A második jobb, de nem annyira jó, hogy közölhető lenne.

—n. —r. Névtelen közleményekre nem szoktunk reflektálni. Sziveskedjék nevét velünk tudatni, mert — bár közleménye közérdekü — másképp nem adhatjuk.

Iparügyek.

A kamarai titkárok legutóbbi értekezletén az első tárgy az a kamarákra nézve anyagi szempontból fontos kérdés volt, hogy a közjövedelmi bérlők illetékkötelesek-e? A kérdés körül igen beható eszmecsere folyt, melyben csaknem az összes jelenlevők résztvettek, részletesen és a legkülönbözőbb szempontokból világitva meg a kérdést, mely most a miniszter döntése alá fog kerülni. Épp oly tüzetes volt a második kérdés tárgyalása: »Az ipartestületek hasznositása az ipari élet javára, különös tekintettel az iparfejlesztési érdekekre és első sorban a kisipar fellendülésére.« Ebben a vitában is csaknem valamennyi titkár vett részt, leginkább hangoztatva a kötelező ipartestületi intézmény behozatalának szükséges voltát. Felvetették több oldalról a szakcsoportok létesitésének kérdését is és az értekezlet egyhangulag annak a véleménynek adott kifejezést, hogy valamely szerves kapcsolat létesitendő a kereskedelmi és iparkamarák és az ipartestületek közt mindkét intézmény érdekében.

Kavicsszállitás. A marosvásárhelyi keresksdelmi és iparkamara tudatja, hogy: 1. marosvásárhely—m.-bándkapusi, 2. marosvásárhely—m.-rücs—m.-szentgyörgyi, 3. mezőrücs—szentmártoni, 4. nagyernye—kaálremetei, 5. radnótfája—remete—szovátai, 6. radnótfája—görgényszentimrei, 7. balavásár—sóváradi, 8. erdőszentgyörgy—bözödi, 9. nyárádtő—tompai, 10. nyárádtő—csergedi, 11. marosvásárhely—nyárádszereda—parajdi, 12. mezőpanit—harczó—mezőmadarasi és 13. toplicza—talamási közutakon a folyó évben eszközlendő kavicsszállitás biztositása végett a folyó 1899. évi május hó 17-én a vármegye alispánjánál zárt irásbeli ajánlatok utján versenytárgyalás tartatik.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja. 209—1899. szám Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegyében a homoródoklándi járási állatorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen Homoród-Okland székhelylyel rendszeresitett állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-a s illetve az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartásával, felszerelt pályázati kérésüket hozzám folyó évi október hó 1-ig adják be. Ezen állás javadalmázása áll. 532 frt 50 kr fizetés és 100 frt uti átalányból. Székely-Udvarhelyt, 1899. évi május hó 2-án. Gróf Haller János, főispán.

Sz. 8905—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Azonnali közhirrététel végett értesitem, bogy Etéd község szarvasmarha-állományában a ragadós száj és körömfájás állapittatván meg, a zárlat elrendeltetett. Sz.-Udvarhelyt, 1899. május hó 8-án. Jakab Gyula, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 9007—1899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy Lengyelfalva község sertésállományában a sertésorbáncz járványosan fellépvén, a község zár alá helyeztetett. Székely-Udvarhelyt, 1899. május hó 9. Jakab Gyula, alispán.

Udvarhelymegye alispánja. Sz. 8923—99. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy kisküküllővármegyei Ádámos, Mikeszásza és Vámos-Gálfalva községekben szórványos jelleggel fellépett sertésvész megszünvén, ezen községekre nézve a zárlat feloldatott. Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi május hó 9-én. Jakab Gyula, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 8459—189 alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy kisküküllővármegyei Dézsfalva és Boczas községekben a sertésvész megszünvén, a községek a zárlat alól feloldattak. Székely-Udvarhelyt, 1899. május hó 2-án. Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

Udvarhelymegye alispánja. Sz. 7568—899. alisp. Udvarhely város polgármesteréuek és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy kisküküllővármegyei Ferenis-Ujfaln községében a sertésvész megszünvén, nevezett község a zárlat alól feloldatott. Sz.-Udvarhelyt, 1899. május hó 3-án. Alispán szabadságon: Gróf Lázár Ádám, főjegyző.

HONISCH L. ISTVÁN

cs. és kir. udvari fényképész, akadémiai tag, Arad.

Van szerencsém Udvarhely és vidéke n. é. közönségének szives tudomására hozni, hogy a Kossuth-utcza Gyarmathy Doros-féle házban

fényképészeti mütermet

állitottam fel.

A n. é. közönség érdeklődését felhivom a bejáratnál kitett nagy fénykép-kirakatra. Borult idő nincs befolyással a kép jóságára, sőt annál sikerültebb lesz.

Mint már évek óta, ugy az idei saison alatt is, a nagy közönség kegyes pártfogását kérem.

Kész szolgálattal:

Honisch L. István,
cs. és kir. udvari fényképész, akadémiai tag.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

156—1899. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbiróság 1899. évi V. 94|1. számu végzése következtében Borbáth Dani székelykereszturi ügyvéd által képviselt Umráth és társa budapesti czég javára Neufeld Eliás siklódi lakos ellen 70 frt s jár. erejéig 1899. évi márcz. hó 21-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 505 frtra becsült 1 cséplőgép, 1 triör, 3 nagy üst, 4 ló és 1 tehénből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelykereszturi kir. járásbiróság 1899. évi V. 94|2. számu végzése folytán 70 frt tőkekövetelés, ennek 1898. évi deczember hó 31. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 48 frt 40 krban birólag már megállapitott költségek erejéig Siklódon alperes házánál leendő eszközlésére **1899. évi május hó 19-ik napjának** délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. es 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sz.-Kereszturt, 1899. évi április hó 25-én.

Szalontai Albert,
kir. birósági végrehajtó.

Kézsmárky Ákos

kocsigyártó üzlete
Székely-Udvarhelyt, a vasuti állomással szemben.

Legdivatosabb kocsik gyors és pontos elkészitése, régiek átalakitása. A kocsigyártó üzlet körébe tartozó összes munkák legelőnyösebb beszerzési forrása.
Kocsik és szekerek állandó raktára.

Vidéki megrendelések olcsó árban! Minták ingyen és bérmentve.

BORT!!

asztali-, pecsenye-, csemege-bort, cognacot, kis üstös szilvóriumot, székely fenyőpálinkát, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben mérsékelt árban ajánlunk. Árjegyzéket kivánatra bérmentve küldünk.

Naponta friss marosvásárhelyi »ászoksör«

50 nagy palaczk	6 frt — kr
Egy 25 literes hordó	4 frt 25 kr.

Székely Borkereskedés-Részvénytársaság
Székely-Kereszturon.

Magas jutalékban

részesülnek megbizható szolid ügynökök, kik törvényszerüen megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok „Mercator" czimen Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fürdő-ucza 4, intézendők.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csuznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer,** melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „**Horgony**" védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, RUDOLSTADT.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Ármin gyógytárában.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt **hivatalosan vegyelemezve** vannak, **csakis**

FERNENGEL GYULA

jóhirü pinczéjében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza) kapható a következő előnyös árakban:
Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttól 46 frtig.
· Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

A ki divatos és jó férfi ruhát készittetni óhajt, nézze meg szabójánál

KRAUSZ ADOLF

budapesti posztókereskedő
mintakönyvét.

Ötszáz minta: honi (zsolnai), angol, franczia és brünni szövetekben.

Kitüntetve az ezredéves országos kiállitáson.

BENEDEK, NAGY és KONRÁD

első székely czipőraktára
Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza, Gál János kereskedésével szemben).

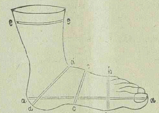

A m. t. közönség szives figyelmébe ajánljuk saját készitményü mindenféle czipő-árukkal ellátott raktárunkat, hol **elvállaljuk a czipészeti szakmához tartozó összes munkák pontos és szolid elkészitését a legdivatosabb és elegánsabb kivitelben,** a legjobb anyagból. Vidéki megrendeléseket ezen hirdetés keretében feltüntetett méretek szerint is gyorsan és előnyös árak mellett teljesitünk.

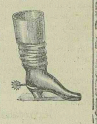

Baczó László férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt.

Pontos kiszolgálás! Szolid árak! Csinos és tartós munka!

Van szerencsém a m. t. közönség szives figyelmébe ajánlani, hogy a **székesfővárosi első nyilvános szabászati iskolát sikerrel végeztem** s két évi önálló müködésem alatt is igen tekintélyes számu megrendelő tetszését sikerült megnyernem. — Ezen előnyök mellett helyben (Bálint József üveges üzlete mellett) levő üzletemben **a legujabb divat szerint izlésesen berendezett**

SZÖVETRAKTÁRT

nyitottam és igy a legdivatosabban és szakszerübben kiállitott ruhákat készithetem. Elvállalom az e szakba tartozó ócskaruhák javitását és tisztitását is. Az eddigi szives pártfogást megköszönve s azt továbbra is kérve, vagyok és maradok kész szolgálattal:

BACZÓ LÁSZLÓ,
férfiszabó.

Mindenütt dicsérik a hires **MACHLEID-féle**

kecskeméti arckenőcsöt,

mely rövid használat után minden **szeplőt, májfoltot, himlőhelyet, pörsenéseket** és egyéb **kellemetlen kiütéseket** biztosan **elmulaszt. Az arc szép, fiatal, kellemes üde szint nyer tőle, a napbarnitástól megóvja** kitünő hatása **már néhány nap mulva** észlelhető, egyszeri próba is elegendő, hogy ezt bárki örökre megkedvelje. Hatása a kecskeméti növényszappannal oly meglepő és elismert, milyet e téren szépitő-szer még el nem ért és fölül nem mult. Egyik jó tulajdonsága, hogy ártalmas utóhatása sohasem lesz. Egy tégely ára használati utasitással 50 kr. — Egy darab kecskeméti növényszappan **32 kr.**

Hajnal-szesz.

Biztosan meggyógyit minden fájdalmat, igy **köszvény, reuma, csontfájdalmak, fejfájás, migrén, fogfájás, fülfájás és hátfájás ellen** a legbiztosabban ható gyógyszer. Még alig volt eset reá, hogy számos, sikertelenül használt szerek után a hajnal-szesznek enyhitő hatása ne lett volna. Sok ezer elnyomorodott beteg **köszöni már ezen szernek teljes gyógyulását.** Egy üveg ára használati utasitással **50 kr.**

Kapható:

Farkas Ignác

„**Mátyás király**" cimü gyógyszertárában **Kecskeméten** és minden nagyobb vidéki gyógyszertárakban.

Főraktár **Török József** gyógyszertára **Budapest.**

Fényes világitás lampionokkal.

A

Koronkay-kert megnyitása

a helybeli első zenekar közremüködésével ma, május hó 14-én délután 4 órakor,
kedvezőtlen idő esetén jövő vasárnap lesz.

Uj étterem * Mellékszobák és konyha a kertben.

Pontos kiszolgálás. Kitünő ételek és italok

Korona sör! Erdélyi borok!

A n. é. közönség szives látogatását kéri kész szolgálattal:

Fernengel Frigyes.

Fényes világitás lampionokkal.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt. 1899.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.